

Răsăritul nostru

UNICUL ORGAN SURDO-PEDAGOGIC DIN ȚARĂ

Dir.: V. D. - LEORDA — Redacția și administrația:
Calea 13 Septembrie Nr. 221 — București

Apare lunar

Abonament pe an Lei 24.000. — Pentru Instituții Lei 500.000

Ștefan Șerpescu

Din Focșani ne vine trista veste a săvârșirii din viață a lui Ștefan Șerpescu, fost profesor la Institutul de surdo-muți din Focșani și colaborator la gazeta noastră.

Originar din orașul Buzău unde și-a făcut studiile șc. normale, și devenit institutor, ajunge profesor la Institut. de surdo-muți „Principesa Elisabeta” la propunerea regretatului profesor, eminentul Mihail Ionescu.

Alături de marele profesor Mihail Ionescu, Dr. Al. Costiniu-senior, un distins savant al otorinolaringologiei, Ștefan Șerpescu colaborator apropiat al celor dintâi, s'a străduit să realizeze un fond din care să se întemeieze un nou institut de educare și reeducarea surdo-mușilor, într'un local pro-

priu, dar moartea fulgerătoare a lui Mihail Ionescu întâmplată în Aprilie 1926, a rețezat dintr'o dată entuziasma idealitate a unui așezământ dotat cu adevărate secții de învățământ și instrumente de predare.

Regretatul Ștefan Șerpescu care moare încă tânăr a colaborat la gazeta noastră cu articole de luptă și învățământ unele semnate cu numele propriu, altele sub: „Poteras”.

Drept omagiu memoriei lui Ștefan Șerpescu reproducem două din articolele sale apărute în No. 3 și 5 din gazeta noastră pe 1932: „Spre rușinea lor și „Corbii și Orbii”, sub semnătura „Poteras”.

V. DIMITRIU LEORDA

CORBII ȘI ORBII...

Aș căca un cuvânt dacă aș ocoli adevărul care, dacă supără la școala de surdo-muți din Focșani, e că stă aci — ca și pe alte poziții — ca o muscă pe căciula îndesată până acoperă o față fără obraz.

Originalitatea în fapte a oamenilor cu moravuri coboritoare, moștenite prin trîșia tradiție politică dintr'un trecut compromis și în care acești oameni erijați în conducători se trudează să facă dovada unei inițiative sau precepte în conducere, având grija însă să mascheze intențiuni de avantaje personale trase dintr'un avut străin, îi demască și depărtează de o morală frumoasă. Munca desfășurată fără intenții de binefacere, marchează o activitate cu scop discutabil și care nu-și are rostul între alte activități ce urmăresc îndreptarea unei situațiuni bolnave la o școală; ea însășămânțează pe terenul școlii sămânța scaenului și a pâlâmidei, cele mai otrăvite buruieni ce vânturi politice din vremuri nu îndepărtate au adus aci.

Oameni nepăsători și reci față de vechile, frumoasele și generoasele inițiative social-culturale au folosit momentul „Puterii” ca să se înscăuneze la conducerea școlii acesteia, pentru ca apoi, din lipsa celui mai elementar bun simț și prin toleranța altora dela aceeași „putere” să fiasă cu lăcomie aranjamente personale pentru viitor. Corbii!

Mergând pe acest drum croit și adăpostit de „putere” au căutat să se mențină pe poziție târându-se umili, în afara școlii, până la picioarele vreunui puternic politic, iar înăuntru

n'au încetat nici cu amenințările asupra binevoitorilor școlii, nici cu minciunile, nici cu intrîgăria și nici cu spionajul în personalul școlii și chiar elevi, ocupațiuni cu care chiar dascăli sau dascălițe de aci se complăc cu practicarea lor. Pe aceste cărări ocolite și pline de păcate și cu aceste sisteme de oameni slabi, la rigoare sprijiniți și pe reclame gazetărești inspirate din producțiile recoltate pe înmăunatetele regiunii de podgorii ale ținutului Putnei dar consumate prin București, școala a înregistrat în cazierul ei cele mai triste zile din viața ei.

Localurile în care micuții elevi surdo-muți și-au irosit slabele lor puteri, dela război încoace, își înfățișează un trist tablou. Elevii nu știu dacă sunt într'o școală sau în vre-o pușcărie pentru minori; iar trecătorul strein care ghicește numai pe firma de tablă agățată deasupra uși, își face cruce ca în fața unei bisertei părăsite. Și nu odată s'a strigat: dați-le surdo-mușilor înapoi localul, e al lor, e dăruit cu limbă de moarte pentru ei. (Localul unde azi e școala normală).

Nimeni însă n'a auzit, nimeni n'a văzut. Orbii! Și blestemul Domnului cari i-au urmărit în fiecare an, aproape, a trimes câte o palmă.

POTERAS

INDUIOȘARE

Am intrat într'o clasă cu elevi surdo-muți. Mă uit la acești copii lași blestemați de natură. Mulți par că vor să-mi spună ceva. Dar tot ei singuri se refîn, fiindcă știu că nu pot să vorbească.

Citec în ochii lor dragostea de a-mi vorbi. Un singur cuvânt dacă mi l-ar auzi ar fi de ajuns ca toată clasa să-mi răspundă.

Unul micuț, cu ochii frumoși ca două mure, dintr'un sentiment de intimidare se sucește și din greșeală răstoarnă sticla cu cerneală după bancă.

El roșește ca para focului și își așină privirea la mine să-mi ghicească gândul. Ar vrea să-mi ceară iertare, dar nu poate. Mă uit la el și la ceilalți.

Toți privesc la mine cu atenție. În mintea lor se oglindește suferința mea. Vor să vadă în ochii mei înduișoarea, să nu pedepsească. Este o calitate trebuincioasă pentru formarea inimii.

Intr'adevăr, înduișoarea trebuie să însoțească mereu sentimentele alese, care împodobesc sufletul.

Cineva nu poate ieși biruitor decât numai când va fi înzestrat cu balsamul alinator de suferințe.

Acei educatori, vor putea pregăti tineri surdo-muți prin cultivarea inimii atunci când se vor arăta întotdeauna față de ei — înduișoători și iertători.

Deci la școala de surdo-muți, educatorii, pe lângă toate celelalte

calități cerute, să fie de o îngăduire și iertare, când este vorba de edepse, cu mult mai iertători.

O pată de cerneală pătează o scândură în clasă, banca, sau vre'o carte care se poate curăți sau înlocui, dar o pedeapsă necugetată formează în suflete o așa cultură, care nu se mai șterge, și este dăunătoare poate și multora altora.

Deci educatori ai surdo-mușilor fiți duioși cu acești copii, căci multe greșeli le fac din cauza lipsei lor de auz și grai.

Viitoarea Olimpiada a tăcerii va avea loc la Copenhaga

Clubul sportiv al surdo-mușilor din București, afiliat la Comitetul Internațional al sporturilor făcute cu sediul la Liège, Belgia, a primit invitația de participare la Olimpiada tăcerii care va avea loc în vara anului 1949.

Se știe că în August 1939 Clubul sportiv al surdo-mușilor din București a participat la Olimpiada dela Stockholm, unde se hotărise ca cea de a VI-a Olimpiadă să aibă loc în vara anului 1943 la Helsinki-Finlanda, dar războiul deslăușit de Germania a hotărât cu totul altfel, astfel ca următoarea Olimpiadă are loc în Danemarca.

Spre rușinea lor...

În orașul Focșani există o școală care pe vremuri a fost podoba instituțiilor de cultură din țara noastră, timp de mai multe decenii.

Este institutul de băieți surdo-muți, opera lui Carol Davilla.

Act s'au adăpostit și au primit instrucție nenumerate serii de elevi din întreg vechiul regal și serii care au învățat o meserie punându-se astfel la adăpost de primejdia vagabondajului și a cerșetoriei, inerente înfirmilor. Această școală și-a avut localul propriu în acela în care azi se află școala normală, clădit din îndemnul bunei și milostivei regina Elisabeta, ocrotitoarea celor sortiți a nu auzi și vorbi.

În anul 1922, epoca fatală prin inflația de școale, conducătorii de atunci necunoscând situația, sau dintr'un spirit de vitregie, n'au cruțat nimic până ce nu au văzut pe bieții surdo-muți aruncați, din localul lor, pe străzile orașului. Când din 140 de școale normale înființate, cea din Focșani era obiectul unui interes public local sau cel mult regional, oare școala surdo-mușilor nu prezenta atunci ca și acum un interes mai mare, un interes național, ca fiind singura în vechiul regal și Ardeal?

Iar dacă îndărzneala a mers până post echivalent sau cel puțin cores-la alungarea elevilor din casa lor proprie, de ce nu li s'a dat un adă-

punător nevoilor lor?

Care este realitatea?

Trista realitate este că nici una din aceste școale nu-și are un local propriu învățământului. Durerea este și mai mare cu cât se face, prin aceasta, dovada unei scaderi morale în conducerea de sus până jos. Căci o lume vede că aproape jumătate din local a rămas neterminat încă de 4 ani și știe că pentru restul de construcție nou s'au consumat din bugetul statului 9.000.000 lei.

Dar moravurile își au tradiția lor. Azi în locul școlilor, cu o vechime de 70 de ani, cum este școala surdo-mușilor, și cu un trecut vechiu în analele învățământului s'au înființat altele, poate mai ușor de cum se introduce amendamente în legea con-versiunii.

Școlile acestea, de frica desființării lor ca neavând populație școlară — câte 4-5 elevi la un dascăl — aleargă la tașnele culiselor zilei ca să poată fura dela cele vechi sume din buget cu care să-și completeze lipsurile de burse sau să acopere alte cheltuieli.

În această situație se află și școala de surdo-muți din Focșani, școala care datează de 70 de ani. Amenințată cu desființarea prin trucuri de interese își cere drepturile și dezaproabă pe toți cei ce lucrează contra interesului ei. — Rușine lor!

POTERAS

In surzenia pentru vorbire, Kleist deosebeste:

1. Surzenia pentru sunet,
2. Surzenia pentru cuvânt,
3. Surzenia pentru propozițiune

și 4 Surzenia pentru sensul vorbirii: se aude dar nu se înțelege sensul sunetului, cuvântului, propozițiunii.

1. Surzenia pentru sunet.

Köhler a găsit că sunt oameni cu o slăbiciune înăscută pt. auzul vocalelor. Acești oameni aud tonurile după înălțimea și diferențierea lor, dar deosebesc cu greutate vocalele sau consumantele tonului. Este o surzenie pentru sunet.

Rănitul de războiu Rosin a primit o lovitură sdravănă în tâmpla stângă, printr'o aschie de granată. Aceasta i-a provocat o greutate a auzului și o mărginire a înțelegerii vorbirii, care mergea atât de departe încât numai unele vocale singuraticice și câteva monosilabe mai puteau fi înțelese și pronunțate.

La Rosin era desigur o vătămare a scoarței în lobul temporal, deci în celulele de senzație și memorie din câmpul auzului.

Vorbirea a fost deci lipsită de ajutorul urmelor sonore din această parte a creierului. De aceea se produceau la el greșeli și încurcături în alegerea sunetelor, opreli, isbucniri ori amuțire la sunetele începătoare ale unui cuvânt. Imaginea succesiunii sunetelor în cuvinte și structura propoz. erau însă bine păstrate în memorie. De aceea Rosin înțelegea bine întrebările în formă de propozițiune.

Deasemenea la vorbirea de sine stătătoare, la numiri și cu deosebire la cetit el nu făcea greșeli aproape deloc, căci imaginile de scriere sunt păstrate în partea creierului cu vederea.

Surzenia sunetului poată să survină după împrejurări ca o apariție parțială a unui auz greu, ca urmare a îmbolnăvirii melcului, a nervului acustic, a căilor de conducere auditivă la creier (prăbușirea seriei de șase tounri a lui Bezold).

Surzenia sunetului ce porcede din creierul mare are la bază turburări în radierea auzului sau în cotiturile diagonale și în acest caz trebuie să fie rănită partea laterală și cea mai depărtată din câmpul 42 al lui Brodmann, corespunzător cu zona TB. a lui Oeconomo și pe care Kroiss îl confirmă ca veritabilul câmp al sunetelor.

2. Surzenia pentru cuvânt.

În timpul războiului mondial, Kleist a observat printre răniții la creier, două cazuri de pură surzenie pentru sunet, față de 30 cazuri de surzenie pentru cuvânt. La această surzenie, unele sunete sunt înțelese și pronunțate. Asemenea și cuvintele mai scurte. Cuvintele mai lungi sunt abia normăite și fragmentate, cu greu pronunțate.

Imaginea sonoră a cuvântului se deșteaptă foarte încet. Aptitudinea de percepere este deranjată, uneori cu totul distrusă, de aceea e foarte greu pentru acești surzi, să prindă și să spună cuvinte sonore, să le înțeleagă și să le consolideze în memorie. Ei caută să deștepte mai întâiu imaginea cuvintelor pe care vrea să le spună.

Surzenia pentru vorbire

de ECATERINA BARBU

Greutatea înțelegerii este ușurată dacă alcătuim în vorbire unități mai superioare. Propozițiunile sunt înțelese mai bine decât sunetele și silabele răzlețe.

Cazul 144. Rănitul de războiu R.:

Unui învățător i-a pătruns glonțul în tâmpla stângă. Prin aceasta el pierdu înțelegerea vorbirii și știința lui completă, pe care o avusese.

Încet, încet starea lui se îmbunătăți, dar imaginile sunetelor au rămas în cea mai mare parte stinse. El se împiedica la „Tatăl nostru“ și uită multe rugăciuni cunoscute. Baladele lui Schiller pe care le declamase înainte de rănire, au fost uitate. Din vorbe și propozițiunile ce i se rosteau înțelegea numai fragmente din care el încerca să ghicească restul. El chema în ajutor imaginile kinestetice ale vorbeii, le repeta și căuta să-și amintească propozițiunile cu ajutorul mișcărilor gurii. Așa dar vorbirea nu este un proces inconștient pur reflex ci unul conștient. Senzația vorbirii se întipărește în celulele memoriei ca reprezentări de mișcare și activează la regularea cursului vorbirii. La surdomuți, imaginea mișcărilor vorbirii este mult mai deslușită. Importanța acestor imagini a fost expusă de Kroiss la congresul de pedagogie curativă din München, 1924 și s'a scos în evidență importanța reprezentării mișcărilor — imagini kinestetice — la toate acțiunile voinței. Experiența școlară arată că la copiii cari au surzit mai târziu, imaginile sunetelor pot fi redespțate prin învățarea lor din nou. Ele erau dar întipărite în câmpul mișcărilor vorbirii și legate cu auzul. Imaginile fiind adormite sau stinse, forțele de percepere nu pot să activeze. De aci reiese marea însemnătate a învățământului vorbirii pentru înțelegere, ba chiar pentru întreaga creștere și dezvoltare spirituală. (Metodica învățământului pentru auz, de Kroiss).

Din observările asupra surzeniei pentru sunet și cuv. a celor răniți la creier, rezultă ca ceva nou pentru învățământ că sunetele izolate și independente e cu totul altceva decât vorbirea în forma ei unitară. Acest fapt real a fost expus de cercetătorii Sievers și Techmersch în mod clar și amănunțit. De aceea la surdomuți nu se mai începe vorbirea prin sunete izolate ci pe cât este posibil îi învățăm dela început expresii ușoare din întâmplările și jocurile lor, pentru a crea cuvinte și propozițiuni întregi. În mod natural, repede și curgător, le spunem și repetăm ca ei nume lălate: papa, mama, Ana sau verbe active ușor de construit bate, cade, vede, șade. Dă-mi înainte de a forma mici propozițiuni sau povestiri trăite de ei:

Fata șade: Tata bate. Băiatul cade. Pisica vede. Urmănd vorbirea în mod curgător și neted conform simțului intonării cum ne cere sever Techmersche:

„Trecerea din stație în stație — pozițiile gurii — să fie după legea celei mai mici efortări.

Aceste unități sonore curgător alcătuit prin mișcările vorbirii, nu mai pot fi înțelese de cei răniți la creier și surzi pentru cuvânt. Observările asupra urmărilor războiului ne confirmă că locul surzeniei pentru cuvânt, trebuie să fie mai ales în prima circomvoluție a tâmplei căci din 26 cazuri de surzenie pentru cuvinte, dintre care 9 au fost disecate 16 erau răniți în prima circomv. a tâmplei iar în 5 cazuri, rănirea se produsese la a II-a sau a III-a circomv. temporală. În 6 cazuri, rănirea era în țesutul inferior, în strânsă vecinătate cu prima circomv. posterioară.

3. Surzenie pentru propozițiuni.

Vorbirea copilului, din cuvintele simple rostite în camera lui și se înalță cu încetul la cele mai fine raporturi de gândire, în forma gramaticală a limbii materne. Această bogăție de forme, copilul normal o strânge încetul cu încetul auzind și vorbind el însuși cele auzite.

Dacă mama întrebuințează cu mișcările ei iubite fel de fel de forme negramaticale, ea împiedică astfel pe copil să audă corect și să învețe a vorbi conform stilului.

Aceleaș greșeli le fac și învățătorii de smuți cari ani de-a rândul vorbesc cu școlarii lor prin nimică și cuvinte negramaticale, în formă scurtă, de telegramă. Ei îngreuiază astfel dezvoltarea normală a vorbirii, ba chiar împiedică pe copilul surd să crească în spiritul limbii și al comunității în care trăiește.

Întreaga dezvoltare a spiritului și vorbirii copilului ca și a noastră, este legată de hrănirea, dezvoltarea și activitățile creierului. Aceasta o dovedesc observațiile asupra bolnavilor la creier. Chiar alcătuirea gramaticală a propoziției este condiționată de activitatea creierului, a anumitor celule și fibre din țesuturile temporale.

Dacă acestea se îmbolnăvesc, sunt rănite ori distruse, bolnavii coboară până la cea mai inferioară treaptă a înțelegerii și alcătuirii propozițiuni.

Kleist a examinat de aproape cazul învățătorului K. rănit la cap. El nu mai înțelegea gândirea și glumele exprimate prin propoz. Nu mai observa greșelile gramaticale. Înțelegea mai bine sunetele izolate. Din contra Rosin, surdul pentru sunete, înțelegea mai bine propoz. decât sunetele izolate.

Cazurile observate în timpul războiului și altele, mai înainte, la cămin, afirmă că surzenia pentru propoz. și turburările subordonate ei, sunt localizate în apropierea zonei de cuvinte în partea dinapoi (T1).

4. Surzenia pentru sensul cuvântului.

Aceasta este cu totul deosebită de surzenia pentru sonoritatea cuvântului. Forma sonoră este apersepută foarte deslușit și reprodusă corect cu ajutorul imaginilor de sunet din țesutul temporal. Cuvintelor reproduse le lipsește însă raportul cu obiectele la care se referă sunt auzite și spuse fără să fie înțelese. Așa dar comunicația între imaginile obiectelor și reprezentarea sonoră, între centrul vederii și centrul auzului, a fost distrusă prin leziunea ce s'a produs în timpul războiului.

Cuvintele sunt atunci nu mai învelișuri al căror conținut a fost golit. Dar sensul este viața cuprinsă în vorbire. Sensul este creat din trăirea intuitivă și activă.

Impresiile acestei trăiri se păstrează mai ales în centrul de vedere și de mișcare al creierului, ca amintiri de imagini. Surzilor pentru sensul vorbirii, le lipsește legătura între imaginile de sonoritate și imaginile vizuale, de conținut. Ei nu mai percep vorbirea ce aud și nu pot nici să mai spună pe nume obiectelor ce văd. Le lipsește găsirea cuvântului. Pentru denumiri servește o zonă anumită a creierului situată în partea posterioară a circomv. II și a III-a, poate în partea cea mai de jos.

Deranjările de nume și deranjările de gândire.

După observările asupra răniților la creier, în războiu sau acasă, se pune problema legătura gândirii cu vorbirea.

Lotmar caută să ajungă până la originea slăbiciunii de idei și slăbiucionii de numire una este condiționată de cealaltă.

Cuvintele sunt purtătoarele ideilor.

Dacă prin rănirea la creier sunt împiedicate de numirea și sensul cuvintelor, se crede că atunci este lovită și gândirea. Experiența zilnică ne învață totuș, că putem să ne reprezentăm foarte bine persoanele. fără să ne vină în minte numele lor. Principiul creat de „filosofia identității lui Hegel“ că gândirea și vorbirea ar fi una, a aruncat valorii de greșeli în toate categoriile de școli germane, inclusiv școlile de surdomuți.

În „Metodica învățării auzului“ pag. 102 Kroiss spune: „Eu am luptat cel dintâiu contra acestor greșeli“. Există o gândire fără denumiri, fără semnificația întâmplărilor trăite, fără idei exprimate“. Când noi arătăm micilor surdomuți. de 7 ani, nasturi, foite, zaruri și alte obiecte de diferite mărimi, culori și forme, ei ordonează foarte corec. cele predate după asemănarea și apartenența lor. Tot astfel pun fără greș pozișoare cu câinele, pasările, florile ș. a. înainte ca ei să le cunoască numele. Cuțite, furculițe, linguri, săpunuri, piepțeni și
(Va urma)

